

Yhdessä tulevaan – Asukkaat, kylät, yhdistykset ja kunnat Hämeessä /4.12.2012

1. TIIVISTELMÄ

Yhdessä tulevaan – Asukkaat, kylät, yhdistykset ja kunnat Hämeessä on uudenlaisen paikallistoiminnan ja kansalaisvaikuttamisen kehittämishanke, jonka toiminta-alueena on Kanta-Häme ja Päijät-Häme. Hankkeen tavoitteet vahvistavat kansalaistoimintaa ja kylät - yhdistykset - kunta –kumppanuutta. Hanke ohjaa paikallisyhteisöjä ja kyliä määrittelemään tulevaisuuden tavoitteitaan ja tarjoaa työkaluja kuinka ne kytetään kuntien elinvoimaisuuden tueksi. Hanke koordinoi ja nostaa näkyviin maakunnallisten paikallisuutta vahvistavien kehittämisohjelmien tuloksia sekä kehittämisen kärkiä. Yhteistyöverkostojen rakentaminen ja toimijoiden verkottaminen on keskeistä. Kestävän kehityksen eri osa-alueet toimivat taustaraameina. Hämääläisessä vertaisverkostoissa toimiminen ja onnistuneista esimerkeistä oppiminen ovat hankkeen keskeistä toimintatapaa, jolla innostetaan ja vahvistetaan asukkaiden paikallista toimintaa.

2. HAKIJAN TIEDOT

Hämeen Kylät ry on päähakija. (Y-tunnus 1581389-9)
Pannujärventie 7, 14820 TUULOS
Yhteyshenkilö: Mika Ågren, puheenjohtaja
Puhelin: 0400 651 779
Sähköposti: mika.agren@hameenkylat.net

Päijät-Hämeen kylät ry on yhteistyökumppani, joka toteuttaa hanketta sopimuksen mukaisesti.

3. HANKKEEN TOTEUTUSAIKA JA KOHDERYHMÄ

1.1.2013 – 31.12.2014

Pääkohderyhminä ovat paikallista kehittämistä harjoittavat yhdistykset kuten kyläyhdistykset ja muut paikallisesti toimivat eri alojen yhdistykset sekä kuntien viranhaltijat ja päättäjät. Keskeinen osa hanketta on yhteistyö seutukunnallisten ja maakunnallisten toimijoiden; sekä yhdistysten että viranomaisten ja päättäjien kanssa. Uusia yhteistyömuotoja etsitään myös seurakuntien ja yrittäjien sekä taajamatoimijoiden kanssa. Toiminnalla innostetaan vahvasti myös sellaisia asukkaita, jotka eivät ole aiemmin osallistuneet oman lähiyhteisön toimintaan tai kehittämiseen.

4. TAUSTAA TOTEUTTAJISTA

Hämeen Kylät ry (perustettu 1998) ja Päijät-Hämeen kylät ry (perustettu 1996) ovat maakunnallisia kyläyhdistyksiä, joiden toiminta painottuu kylien tukemiseen ja yhteistyön rakentamiseen. Yhdistykset ovat toteuttaneet onnistuneesti useita maakunnallisia ja ylimaakunnallisia kehittämishankkeita samalla rakentaen maakuntaansa sopivia yhteistyömuotoja. Päijät-Hämeessä on toiminut maakunnallinen kyläasiamies vuodesta 2002 ja Kanta-Hämeessä vuodesta 2009.

Molemmissa maakunnissa on tuore maakunnallinen paikallisuutta vahvistava kehittämisohjelma, joka on koottu samalla yhdistysyhteistyötä rakentaen. Ohjelmat toimivat tulevaisuuden ohjenuorina paikallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Maakunnallinen kyläyhdistys on ohjelmien keskeinen toimija ja koordinoija.

- TALOISSA JA TAAJUUKSILLA Kanta-Hämeen maakunnallinen paikallistoimintaohjelma 2010 – 2015.
- Päijät-Hämeen paikallisten toimijoiden VIISI TULEVAISUUSIKKUNAA 2010 – 2015

Hämeessä ohjelmat laadittiin ylimaakunnallisessa Koulutuskeskus Salpauksen hallinnoimassa Kylä välittää - hankkeessa (2.3.2009 – 31.12.2012), jossa toimijoina on ollut Päijät-Hämeen kylät ry, Hämeen Kylät ry, Varsinais-Suomen Kylät ry ja Länsi-Uudenmaan Kylät ry. Ohjelmien toteuttamisen aika on parhaillaan käynnissä.

Hämeen Kylät ry:stä on Kylä välittää -hankkeen aikana muodostunut Kanta-Hämeeseen merkittävä paikallisuuden ja maaseudun puolesta toimiva kehittäjä ja verkottaja, jonka keskeisiä yhteistyötahoja ovat kylien lisäksi Leader-ryhmät, kunnat sekä muut piiri- ja seututasolla toimivat järjestöt. Hämeen Kylät ry:n aktivoituminen toimijana on tuonut kylien kehittämiseen uutta nostetta. Omana toimintanaan yhdistys järjestää maakunnallisen kyläpäivän, Hämeen Vuoden Kylä –kilpailun ja avustaa kyliä nettisivujen tekemisessä. Yhdistyksen www-sivut www.hameenkylat.net kokoavat kylät yhteen. Sivut toimivat myös hankkeiden tiedotuskanavana. Kyliä on Kanta-Hämeessä 120. Kylien nettisivuja on noin 70. Lisäksi yhdistys tiedottaa 5-6 kertaa vuodessa ilmestyvällä kyläkirjeellä, s-postilistalla sekä facebookissa. Yhdistys toteuttaa 1.9.2011 – 31.12.2013 moniaistisia kyläpilotteja *AISTIEN – Avoimia oppimisympäristöjä kehittämässä* LAUREA:n hallinnoimassa ESR-yhteistyöhankkeessa. Menetelmää tullaan pilotoimaan myös kylien tulevaisuus keskusteluihin. Aistien-hanketta ja kylätoiminnan valtionapuun perustuvaa perustoimintaa hoitaa kyläkehittäjä Heli Laurikainen.

Päijät-Hämeen kylät ry järjestää vuosittain Kylämarkkinat Lahden satamassa ja julkaisee Kesä Päijät-Hämeen kylissä -lehden sekä valitsee maakunnallisen Vuoden Kylän. Yhdistyksen nettisivut www.phkylat.fi kokoavat kylät yhteen. Kyliä on Päijät-Hämeessä 90. Kylien nettisivuja on vajaat 50. Sivut toimivat myös hankkeiden tiedotuskanavana. PHKylät -sähköpostilistan kautta ajankohtaisia asioita välittyy yli kolmelle sadalle toimijalle. Yhdistyksen valtionavulla on pystytty palkkaamaan osa-aikainen (50%) sihteeri Sirpa Kerppilä hoitamaan näitä asioita.

Hämäläinen paikallistoiminta on monimuotoista ja vireää. Liian usein se valitettavasti näkyy vain sisälle päin. Tällä hetkellä asukkaat tuntuvat melko tyytyväisille asuinkylissään. Tämä tietty passiivisuus on alituinen huolenaihe, tilannehan, esimerkiksi palveluiden suhteen, voi muuttua oleellisesti minä hetkenä tahansa. Nyt on mietittävä ja suunniteltava, miten paikallistoimintaa saadaan uudistettua ja tavoitettua paremmin nykypäivän kiireiset ihmiset. Rahoitusta näyttäisi Leader-ryhmien kautta olevan saatavilla myös tulevaisuudessa. Paikallisyhteisöjen tulevaisuuden valmiuksiin voidaan vaikuttaa yhteistoiminnalla.

5. PERUSTELUT HANKKEELLE

Kunnissa puhuttaa kuntauudistus ja tiukka taloudellinen tilanne. Puheissa huudetaan kolmatta sektoria apuun turvaamaan kuntalaisten hyvinvointia sekä herättämään ihmisiä ja osallistumaan yhteiskunnalliseen päätöksen tekoon. Iso osa kunnista ei ole kuitenkaan vielä lainkaan arvioinut järjestöjen ja kansalaistoiminnan merkitystä kunnan elinvoimaisuudelle tai miettinyt toimintatapoja kunnan ja järjestöjen yhteistyöhön. Siksi toimiminen asukkaiden ja kylien aseman vahvistamiseksi kuntarakenneskusteluissa on entistä ajankohtaisempaa.

Kunnat tarvitsevat avukseen toimijoita, jotka aktivoivat kansalaistoimintaa, verkottavat paikallistoimijoita ja tarjoavat työkaluja kolmannen sektorin (kylien ja yhdistysten) ja kuntien kumppanuuden rakentamiseen. Hämeestä löytyy kuntia, joissa kylien ja kunnan vuoropuhelussa ja yhteistoiminnassa on

muille opittavaa (mm. Tammela, Orimattila, Jokioinen). Tämän hankkeen tavoitteena on näiden vuoropuheluiden parantaminen sekä yhteistyötapojen luominen kuntiin missä toiminta on satunnaista. Kuntataajamien ja entisten kuntakeskusten paikallistoimijat ovat usein hajallaan; voimia on syytä koota myös siellä. Yhteisöllisyys ja paikallinen identiteetti saa uusia merkityksiä viimeistään silloin, kun kuntia ollaan yhdistämässä. Samalla valmistaudutaan tulevien vuosien vaatimuksiin kansalaisyhteiskuntaa, kolmatta sektoria ja sen toimintaedellytyksiä vahvistamalla.

Kylä välittää -työkalut otetaan käyttöön. Maaseudulla järjestötoiminnalla on ollut erittäin suuri merkitys, alkaen asukkaiden harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista viime vuosien aktiiviseen kehittämistoimintaan. Mm. Kylä välittää -hankkeessa on luotu menetelmiä, kuinka kolmas sektori otetaan mukaan elinvoimaisen kunnan rakentamiseen. Matka on kuitenkin vasta alussa; jo toteutuneissakin malleissa etsitään vielä vakiintuneita toimintatapoja. Kestävä kylä -yhteisösuunnittelumenetelmä sovellettiin ja pilotoitiin Walesista Suomen oloihin. Kestävän kehityksen kaikki elementit, ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen kestävyys, nostetaan pelikorttien hyvien esimerkkien avulla yhteiseen keskusteluun yhteisössä. Menetelmän avulla saadaan asukkaat osallistuvasti innostumaan ja määrittelemään tulevaisuuden tavoitteensa yhdessä. Yhteisön edustajat opastetaan kokoamaan ne taulukkomalliseksi kylä-/asukassuunnitelmaksi. Näiden lisäksi yhdistyksille ja kuntiin suunnatut kyselyt, haastattelut sekä osallistavat työpajat ovat toimineet kunta – yhdistys – kylä vuoropuhelujen rakentamisessa työkaluina. Järjestöstrategiaan tai pitäjäsunnitelmaan on kirjattu yhteisiä kehittämisteemoja sekä yhteistyön toimintamalli. Kestävä kylä -yhteisösuunnittelumenetelmä rakennettiin myös palvelemaan yhteisökehittäjiä valtakunnallisesti www.kestavakyla.wikispaces.com .

Paikallistoimintaohjelmien toteuttaminen on menossa. TALOISSA JA TAAJUUKSILLA sekä VIISI TULEVAISUUDEN IKKUNAA –maakunnalliset paikallistoiminta- ohjelmat toimivat paikallisen kehittämisen selkärankoina yhdistyskentälle Hämeessä. Maakuntatasolla tehtävää riittääkin kokoavassa kehittämistyössä, kuten yhdistysyhteistyön koordinoinnissa ja paikallisen toiminnan tulosten ja sitä kautta yhteiskunnallisten vaikutusten näkyväksi tekemisessä. Uuden ohjelmakauden käynnistymistä nopeuttaa, että teemoja ja kärkihankkeita valmistellaan etukäteen.

Asukkaiden, kylien ja yhdistysten innostamiseen ja osaamisen lisäämiseen tarvitaan käytännön työkaluja. Kansalais- ja asukastoiminnan uusi suunta on tarjota lyhytkestoisia ja kampanjaluonteisia osallistumisen paikkoja ilman sitoutumispakkoa yhdistyksiin. Kylätoiminta-alueiden laajentaminen, esimerkiksi yhdistämällä naapurikylien toimintaa, toisi tuloksia myös harvaanasutulla maaseudulla.

Häme toiminta-alueena vahvistuu (Kanta- ja Päijät-Hämettä) vertaisverkostoja apuna käyttäen. Vertaisverkostojen avulla rakennetaan yhdistysten ja maakunnan kyläyhdistysten yhteistyötä sekä valmiuksia ottaa paikallisesti vastuuta kuntatason muutoksissa. Hyvien käytäntöjen paletteja sekä hanketoimijoiden asiantuntijuutta ja osaamista laajennetaan jaettavaksi maakuntien kesken.

Alankomaiden Frieslandissa on Euroopan tasolla vahvaa osaamista kylä- ja asukassuunnittelussa, kylien ja kuntien sekä maakuntatason yhteistyössä sekä paikallisten palvelujen järjestämisessä mm. kylätalot monitoimikäytössä, yhteisölliset energiaratkaisut, green care. Toimivalla yhteisöllä on merkitystä kehittämisen onnistumisessa, myös paikallisen yritystoiminnan ja palvelutoiminnan syntyisessä.

6. HANKKEEN TAVOITTEET

A. Kylä – yhdistys – kunta -yhteistyöhön luodaan pysyviä toimintatapoja.

Paikallistoimijat ja kunnat saavat asiantuntijaohjausta yhteisösuunnitteluun sekä kylä – yhdistys – kunta -vuoropuheluun.

B. Paikallistoimintaohjelmien tulokset tulevat näkyviksi

Paikallistoimintaohjelmat toteutuvat yhdistysyhteistyössä, jota maakunnan kyläyhdistys koordinoi. Hankkeita suunnitellaan käynnistettäväksi yhteistyössä. Yhteistyötä rakennetaan tarpeen mukaan ennakkoluulottomasti sektorirajoja rikkoen.

C. Vertaisverkostoja luodaan Hämeen alueelle

Vertaisverkostoissa opitaan ja innostutaan soveltamaan hyviä käytäntöjä. Yhteistoiminnalla vahvistetaan Hämettä toiminta-alueena myös tulevaisuutta varten.

Asukkaat innostuvat paikalliseen toimintaan

Hankkeen toimintaperiaatteena.

7. TOIMENPITEET

Hankkeessa varaudutaan tilanteeseen, jossa nykyisiä kuntia liitetään suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi tarvitaan välineitä sekä verkostotoimijoita, jotka näitä välineitä kehittää. Vuoden 2013 alussa Hämeessä toteutetaan myös maaseutuhallinnon uudistuksia, jotka muuttavat nykyisten kyläyhteyshenkilöiden toimenkuvia. Myös eläkkeelle siirtyminen saattaa luoda alueille tyhjiötä, joka on kriittistä kylien ja kunnan yhteistoiminnalle.

Kansalaisaktiivisuuden vahvistaminen ja asukkaiden innostaminen toimimaan paikallisesti on hankkeen toimintaperiaatteena kaikissa tavoitteissa. Toimenpiteitä toteutettaessa panostetaan siihen, että osallistumisen kynnykset madaltuvat.

A. Kylä – yhdistys – kunta -yhteistyöhön luodaan pysyviä toimintatapoja.

Kylät, paikallisyhteisöt ja kunnat saavat asiantuntijaohjausta yhteisösuunnitteluun sekä kylä – yhdistys – kunta -vuoropuheluun. Ohjataan kyläsuunnittelu- ja yhteistyöprosesseja samalla niitä kehittäen.

- järjestetään neuvottelukierrokset kunnissa, jotta hanke saadaan vastaamaan kuntien tarpeisiin ja toiminta kohdennettua heti alkuun halukkaille alueille
- avustetaan kuntia käynnistämään vuoropuhelu tai kehittämään jo olemassa olevaa kylä –yhdistys – kunta -yhteistyötä. Organisoidaan muutaman kunnan kanssa kylä – yhdistys – kunta -vuoropuheluun toimintatapa (järjestöstrategia, kunnallinen kyläohjelma, pitäjäsunnitelma tms.)
- etsitään ja kokeillaan uusia kansalaisaktiivisuutta lisääviä menetelmiä erityisesti kirkonkylissä
- innostetaan ja opastetaan kyliä laajentamaan kylätoiminta-alueitaan
- kannustetaan kyliä etsimään omaa identiteettiään ja vahvistamaan yhteisöllisyyttä
- vaikutetaan siihen, että kunnat nimeävät organisaatioonsa kylä- ja järjestöasioiden koordinaattorin tai tiimin.
- ohjataan paikallisyhteisöjä yhteisen tulevaisuuskuvan ja kehittämisen kärkien määrittelemiseksi mm. Kestävä kylä -menetelmää käyttäen
- annetaan ohjausta yhteisö-/kyläsuunnitelmien hyödyntämiseksi kylät – yhdistykset – kunta – vuoropuhelun välineinä

- sovelletaan menetelmiä eri yhteyksiin kuten naapurikylien/laajenevien kylätoiminta-alueiden, kirkonkylien tai kaupunginosan tulevaisuuteen, hankesuunnitteluun, nuorten kanssa suunnitteluun
- kehitetään samalla työtapoja osallistumisen kynnyksiä madaltavammiksi
- osallistutaan valtakunnalliseen kehittämiseen sekä levitetään em. osaamista kiinnostuneille muualle Suomeen www.kestavakyla.wikispaces.com
- annetaan asiantuntija-apua muiden toteuttamille yhteisösuunnitteluprosesseille (kuten seudullisille kylähankkeille).

B. Paikallistoimintaohjelmien tulokset näkyviksi

Paikallistoimintaohjelmat toimivat paikallisen kehittämisen selkärankoina. Ne toteutuvat yhdistysyhteistyössä, jota maakunnan kyläyhdistys koordinoi. Paikallisia tuloksia nostetaan esiin. Sen lisäksi tuodaan paikallisia haastavia tarpeita esiin ja yhteiseen kärkihankkevalmisteluun.

- käytetään paikallistoimintaohjelmaa työkaluna (toteuttaminen, seuranta, markkinointi, onnistumiset, käyttö osaamisen lisäämisessä)
- tuodaan esiin paikallistoiminnan tuloksia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia kartta sovelluksilla
- toteutetaan tempauksia ja kampanjoita näkyvyyden lisäämiseksi (paikallistoimintaohjelman tulokset, yhdistysten vapaaehtoispanos ja onnistuneet hankkeet)
- järjestetään tapahtumia /tilaisuuksia/ seminaareja, joista 1 ylimaakunnallisesti
- yhteistyössä Leader-ryhmien kanssa kootaan teemoja uuden ohjelmakauden toimenpideohjelmiin
- innostetaan ja verkotetaan asukkaita toimintaan ja kehittämiseen
- nostetaan kylätasolta asioita strategisten kärkihankkeiden suunnitteluun uudelle ohjelmakaudelle
- tarvittaessa rakennetaan teemallisia ja alueellisia vaikuttamisryhmiä (esim. maaseutuasumisen teemaryhmät)
- osallistutaan kärkihankkeiden ohjausryhmätyöhön

C. Vertaisverkostojen luominen Hämeen alueelle

- suunnitellaan ja käynnistetään oppiminen vertaisverkostoissa, apuna käytetään sosiaalista mediaa (esim. www.otakantaa.fi –alustan hyödyntäminen)
- avustetaan yhdistyksiä oman roolin määrittelyssä muuttuvassa toimintaympäristössä
- siirretään toimintamalleja ja vaihdetaan kokemuksia sekä annetaan vertaistukea Hämeen alueella sekä Kylä välittäjä -verkoston kanssa, myös ulkomaiset kontaktit
- tuodaan hyviä käytäntöjä esille ja levitykseen
- nostetaan hyviä paikallistoimintaesimerkkejä esiin kuukausittain koko alueelta, joista muodostuu esimerkkipankki
- opitaan vertaisryhmässä hyvistä käytännöistä (yhteisösuunnittelu, kuntayhteistyö, paikalliset ratkaisut)
- 1 ulkomaan opintomatka (esim. Hollanti, Frieslandin maakunta tai Ruotsi)
- 2 kotimaan ylimaakunnallista opintomatkaa tai vertaistyöpajaa, joista toinen LOKAALI 2012 yhteydessä Lounais-Hämeessä.

8. MÄÄRÄLLISET TULOKSET

- tuki kylä - kunta -yhteistyömalliin 3+2 = 5 kpl
- uudet kylä - kunta -yhteistyömallit 1+1 = 2 kpl

- kylä-/yhdistysyhteyshenkilöt tai -tiimit, joka kuntaan 10+10 = 20
- kirkonkylien kehittämisverkostoja 1+1 =2 kpl
- kylä- ja tms.suunnitelmia 10+10 = 20 kpl
- tempaukset pto-ohjelmien ja yhdistysten näkyvyyden markkinoimiseksi 4 kpl
- osallistutaan kärkihankkeiden suunnitteluun 3 kpl
- ollaan esillä yleisötapahtumien osastoilla 2+2 = 4 kpl
- seminaarit ja työpajat 4 seudullista/ maakunnallista ja 1 ylimaakunnallinen
- esimerkkipankki paikallisista toimintamalleista 20 esimerkkiä
- kylien lukumäärä joissa hanketta toteutetaan 40+40 =80

9. YHTEISTYÖ LEADER-RYHMIEN JA MUIDEN KESKEISTEN TOIMIJOIDEN KANSSA

Tämä hanke tukee Leader-ryhmien ja paikallisten kylähankkeiden työtä täyttämällä toiminnallisia aukkoja. sekä antamalla asiantuntija- ja verkottamisapua. Samalla toimitaan maakuntatason eduntekijänä sekä linkkinä ja tiedottajana seutu-, piiri- ja valtakunnan tason toimintaan. Haastavimmissa tehtävissä toimitaan yhdessä Leader-kehittäjien ja kylähankkeiden kanssa.

Uusien kylä-kunta –yhteistyömallien luominen

Kirkonkylien/ pitäjien kehittämisverkostojen rakentaminen

Tähänastisten kokemusten perusteella näiden vaativien ja laajojen kehittämisprosessien onnistumisen edellytyksenä on lisäohjaajaresurssin hyödyntäminen tietyinä ajanjaksona. Tämän hankkeen työntekijän kanssa yhteistyössä toimii paikallinen kylähanke tai toimintaryhmän kehittäjä. Ohjaaminen edellyttää paikallisen toimintakulttuurin selkeää arviointia. Paikalliset on saatava innostumaan ja sitoutumaan alueensa kehittämiseen sekä säännölliseen yhteistoimintamalliin. Tällöin kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen tulee tapahtua riittävän nopeasti, mutta joustavasti, mikä edellyttää työparityöskentelyä ja laajempaa verkostoitumista.

Moniaistisen tilan käyttämistä pilotoidaan asukkaiden aktivoimiseen ja yhteisöjen tulevaisuuden suuntautumiseen erityisesti kylissä ja taajamissa, joilla ei ole vahvaa kokoavaa toimijaa (vrt. kyläyhdistys) ja kehittämistoiminnan osaamista. Aistien hankkeen/Hämeen Kylät ry:n kyläkehittäjä voi silloin olla mukana työpanoksellaan vuoden 2013 aikana.

Haastaviin paikallisiin tarpeisiin vastaaminen

Kärkihankkeiden suunnittelu

Kestävä kylä -pelikortit nostavat paikallisyhteisöissä esiin tavoitteita liittyen paikallisten palvelujen kehittämiseen. Kyläsuunnitelmissa /kylillä / yhdistyksillä on tiedossa siis tarpeita ja osaamistakin, mutta niiltä puuttuu rohkeutta ja verkostoja, joiden avulla tarttuisivat vaativimpiin haasteisiin. Tämä hanke nostaa esiin ja keskusteltaviksi paikallisia tarpeita ja ajankohtaisia kehittämisteemoja, joihin toimintaryhmät ja eri toimijat tarttuvat. Uusien paikallisten palveluratkaisuiden syntyminen yhdistyslähteisesti edellyttää usein esiselvityksiä ja yrittäjyysnäkökulmaista ohjausta. Paikallisyhteisöjen kanssa työskentelemällä selkeytetään, mikä on yhteisön ja yhdistysten rooli palvelujen kehittäjänä, yrittäjän hankkimisessa tai yritystoiminnan käynnistämisessä.

Toimintaryhmäkohtaiset painopisteet:

LounaPlussa ry: Seudun kylät ovat suurelta osin aktiivisia ja toimivia. LounaPlussan "Tahto- taloille houkuttelevaa toimintaa" -hanke toimii vuosina 2013 ja 2014 keskittyen yhdistysten tilojen käytön lisäämiseen, alueelle laadittujen kylä -ja maisemanhoitosuunnitelmien toteuttamisen tukemiseen sekä tiedotuksen parantamiseen. Kyläsuunnitelmat on uudistettu Kojjärvellä, Tammelassa ja Jokioisilla, joissa on myös kokoavat ohjelmat Kojjärven omaohjelma, Tammelan kyläohjelman ja Jokioisten pitäjäsunnitelma. Tammelassa ja Jokioisilla tarvitaan tukea, jotta kunnan ja kylien vuoropuhelua saadaan toimivimmiksi ja vakiinnutettua. Humppilan kunta on kiinnostunut yhteistyömallin rakentamisesta

kylien, yhdistysten ja kunnan välille, tähän prosessiin tarvitaan kehittäjäpanosta LounaPlussasta. Myös Ypäjän alueella tulisi päivittää tai laatia kyläsuunnitelmat. Kestävä kylä-menetelmä tukee omalta osaltaan Forssan seudun JärkiVihreän strategian toteuttamista ruohonjuuritasolla.

Syyskuussa 2013 Hämeen Kylät ry ja LounaPlussa ry järjestävät yhdessä valtakunnallisen Lokaali 2013 – tapahtuman, jossa yhteistyötä tehdään Tahtoa-hankkeen sekä Maaseutu rahoitus tutuksi -hankkeen kanssa. Tapahtuma järjestetään pääosin Hämeen Kylät ry:n omana toimintana.

Linnaseutu ry: Pitäjäpiiri hanke kestää 28.2.2014 saakka. Hämeenlinnan kaupungin tilaajapäälliköiden aluevastuiden tueksi käynnistetään yhden pitäjän yhteistyöprosessi pitäjän kehittämisverkoston rakentamiseen. Tämän onnistunut toteuttaminen edellyttää että ohjausta ja toimintamallia kehitetään yhdessä Pitäjäpiiri hankkeen kyläkoordinaattorin kanssa. Pitäjäpiiri hankkeen kulmakivenä on kylä-, asukas-, ja kotiseutuyhdistysten tunnettavuuden parantaminen viestinnän eri keinoin sekä kulttuuri-, perinteet- ja historiatoiminnan kehittämisen välineenä, toiminnan vaikuttavuuden esiin tuominen sekä hanketoiminnan aktivoiminen.

Kestävä kylä -yhteisösuunnittelulla tuodaan uusia tuulia Hämeenlinnan, Hattulan ja Janakkalan paikallisyhteisöille. Pitäjäpiiri hanke puolestaan jatko työstää niistä kyläesitteitä kylien markkinoinniseksi. Seudulla on erityistä tarvetta linkittää maaseudun yhdistyksiä isompien yhdistysten ja organisaatioiden toimintaan.

EMO ry: (Hausjärvi, Loppi, Riihimäen maaseutualueet): Kykyä-hanke toimii tällä alueella 31.12.2013 asti. Sen tavoitteena on mm. vuoden 2013 aikana luoda toimintamallit kuntien ja kylien väliselle "kyläfoorumeille" sekä kyläsuunnitelmien pohjalta nostaa asioita "Foorumiin" keskusteluun ratkaisujen löytämiseksi. Kykyä-hanke tarjoaa myös monenlaista muuta apua paikallisyhteisöille. Tarvittaessa tämä hanke avustaa Kykyä-hanketta kunnan ja kylien välisen yhteistyön toimintamallien rakentamisessa sekä voi vetää osan kylien tulevaisuustyöpajoista. Kykyä hankkeen päätyttyä tämä hanke antaa tarvittaessa tukea.

Päijät-Häme/ Päijänne-Leader ry ja Etpähä ry

Maakunnassa toimii Hartolan ja Sysmän alueella Yhteen hiileen 2 -hanke, jossa vahva paikallisidentiteetti ohjaa asukkaiden toimintaa erilaisissa kehittämisryhmissä. Yhteistyötä tehdään ja asiantuntija-apua annetaan puolin ja toisin aina tarvittaessa.

Löytöretkiä Päijät-Hämeen kyliin -hanke keskittyy ympäristönhoidon kysymyksiin kylillä, laatien maiseman- ja kulttuuriympäristönhoidon suunnitelmia sekä etsien edellytyksiä matkailulle. Yhteistyössä tehdyn aktiivoinnin tuloksena, kylät ovat kiinnostuneet myös kokonaisvaltaisesta kyläsuunnittelusta. Päijät-Hämeen Kumppanuuskeskus -hanke on RAY:n rahoittama yhdistysten yhteistyöhanke, jonka hakijana on Päijät-Hämeen Sosiaaliturvayhdistys ry. Tämän hankkeen kautta maaseudun yhdistykset saadaan laajemmin mukaan osallistumaan toimintaan ja uudistamaan toimintatapojaan.

10. HANKKEEN TOTEUTTAMISTAPA, OMAT RESURSSIT JA YHTEISTYÖTAHOT

Hanke toteutetaan Kanta- ja Päijät-Hämeen maakunnissa toteuttaen vertaisverkostoissa samoja tavoitteita. Toimenpiteet voivat maakunnissa poiketa toisistaan. Maakuntien erilaisuus tuo vertaisoppimiseen uusia näkökulmia. Koko alueelta löytyy kaupunginläheistä kuten myös harvaan asuttua maaseutua. Kesäasukkaita on runsaasti.

Hanke toteutetaan kahden maakunnallisen kyläyhdistyksen yhteishankkeena. Hankkeen päähakija on Hämeen Kylät ry, joka vastaa hankkeen maksatusten hakemisesta, hankkeen raportoinnista ja hankkeen kirjanpidosta perustuen kustannuspaikkataseeseen kirjanpitoon. Taloushallintoa hoitaa Hämeen Kylät ry:n kokenut kirjanpitäjä.

Yhteistyösopimuksella määritellään alahakijan vastuut ja tehtävät tarkemmin. Päijät-Hämeen kylät ry:n kanssa tehty sopimus sisältää sopimuksen tuen siirtämisestä Hämeen Kylät ry:ltä alahakijalle. Päijät-Hämeen kylät ry vastaa hankkeen toiminnasta maakunnassaan, alamaksatusten ja raporttien toimittamisesta sekä alahankkeen kirjanpidosta perustuen kustannuspaikkatasoiseen kirjanpitoon sekä maakuntansa projektihenkilöstön palkkauksesta. Molemmat maakunnalliset kyläyhdistykset palkkaavat hanketta toteuttamaan alueelleen projektipäällikön/kyläasiamiehen.

Ylimaakunnalliseen toimintaan ei ole omaa budjettia vaan se sisältyy maakuntien omiin budjetteihin. Tehtävät jaetaan tasapuolisesti henkilöstön osaaminen huomioiden.

Yhteistyötahot

Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat kunnat sekä maakunnallisessa kehittämisohjelmassa mukana olevat piiri- ja seututason yhdistykset ja muut toimijat, erityisesti Leader-toimintaryhmät ja kylähankkeet. Hanke pitää yhteyttä Suomen Kylätoiminta ry:hyn ja työntekijät toimivat osana valtakunnallista kyläasiamiesverkostoa. Samoin tiivistä yhteistyötä tehdään *Kylä välittää* –hankkeessa syntyneen kehittäjäverkoston (Varsinais-Suomen Kylät ry:n ja Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n) kanssa ja vaihdetaan kokemuksia ja hyviä malleja alueiden välillä. Ajankohtaisiin koulutuksiin, seminaareihin ja tapahtumiin osallistutaan hankkeen toteuttamisessa tarvittavan osaamisen pitämiseksi ajan tasalla.

Ohjausryhmä

Hankkeelle perustetaan ohjausryhmä. Ohjausryhmä hyväksyy puolivuositain hankkeen väliraportin ja puolivuotistoimintasuunnitelman. Ehdotus ohjausryhmäksi:

- 1 Hämeen ELY-keskus
- 2 maakunnallisten kyläyhdistysten puheenjohtajaa
- 2 Leader-ryhmien edustajaa
- 2 kuntaedustajaa

Aluetiimit

Molemmissa maakunnassa perustetaan lisäksi maakunnan toimintaa ohjaava aluetiimi, johon kutsutaan mm. Leader-ryhmien edustajat, kylähankkeet ja maakuntaliiton edustaja. Aluetiimi yhteen sovittaa seutukuntien toiminnan hankkeen puolivuotissuunnitelman yhteydessä. Aluetiimiin myös nostetaan ajankohtaisia kehittämisasioita ja siellä mietitään, kuinka niihin tartutaan.

Puolivuositaiset toimintasuunnitelmat

Toimintaympäristö on mm. kuntakentän osalta jatkuvassa muutoksessa. Hankkeen on pystyttävä vastaamaan ajankohtaisiin tarpeisiin. Aluetiimit ja maakunnalliset kyläyhdistykset tarkentavat toimintasuunnitelmansa puolivuositain. Koko hankkeen ohjausryhmä hyväksyy puolivuotistoimintasuunnitelman, joka toimitetaan ELY-keskukselle.

11. HANKKEEN TIEDOTUS JA RAPORTOINTI

Hankkeen toteuttamisessa keskeistä on paikallistoimintaohjelmien tulosten ja yhteiskunnallisten näkyvyyden sekä hyvien käytäntöjen esille tuominen. Tiedottaminen hoidetaan osana maakunnallisten kyläyhdistysten tiedottamista: nettisivuja, kyläkirjeitä ja facebook-sivuja. Kampanjoiden toteuttamisessa etsitään yhteistyökumppaneita alueen tiedotusvälineistä esim. paikallisradiot. Lehdistötiedottamisessa ollaan aktiivisia. Muutoin toteutetaan Manner-Suomen maaseutuohjelman viestintä- ja raportointiohjeita.

12. KUSTANNUSARVIO JA RAHOITUSSUUNNITELMA

Hankkeen kustannusarvio on yhteensä 311 500 euroa. Rahoitusta haetaan ELY-keskuksesta Manner-Suomen maaseuturahastosta 90 % tuella.